

Uppföljning av SÄRF:s Internkontrollplan 2022

Innehåll

Bakgrund	3
Risk nr 6.1 i riskanalys 2022, Samverkan inom tillsynsverksamhet	3
Risk nr 7.5 och 8.1 i riskanalys 2022: Negativ samhällsekonomi påverkar möjligheten att utföra uppdraget samt resursbrist budgetmedel	4
Risk nr 8.5 i riskanalys 2022, Räddningstjänstförmåga.....	5

Bakgrund

Förbundet har genomfört en risk-, väsentlighets- och konsekvensanalys av verksamheten för 2022 genom att fokusera på rutiner och processer som är viktiga att följa upp.

Förbundets metod för riskhantering och internkontroll omfattar identifiering och värdering av risker samt framtagande av åtgärdsplaner.

På Direktionens uppdrag har fyra internkontroller genomförts under 2022 enligt nedan redovisade sammanfattningar.

Den av Direktionen fastställda internkontrollplanen 2022 omfattar kontrollområdena:

Risk nr 6.1 i riskanalys 2022, Samverkan inom tillsynsverksamhet

Risk:

Följderna av SOU 2018:54 är att stärka det förebyggande arbetet med en tydligare myndighetsutövning. Att genomföra Råd och information till allmänheten enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) krav i nya föreskrifter behövs ökade personella resurser. Konsekvensen av ett eftersatt myndighetsutövande och förebyggande arbetsåtgärder kan innebära fler olyckor som innebär onödigt mänskligt lidande, förstörelse av egendom och miljö vilka i sin tur innebär ökade samhällskostnader. Riskbilder påverkas av kommunernas samhällsplanering som inte minst omfattas av större infrastrukturella förändringar och utbyggnad av industri- och bostadsområden. Att räddningstjänsten agerar proaktivt före, under och efter olyckor är av stor betydelse för återkommande händelser av olyckskaraktär hos samma individer eller att företeelser av likande olyckor sker igen. Långsiktig planering med olycksförebyggande åtgärder är ur ett hållbarhetsperspektiv av ett stort samhällsgemensamt intresse.

Åtgärd:

Utifrån nya föreskriftskrav utfördes en behovsanalys. SÄRF kommer att behöva genomföra ca 200 tillsyner årligen för att nå upp till kraven som beskrivs i bilagan (där de olika objekten beskrivs) i föreskriften. SÄRF ska utöver dessa enligt föreskriften även se över det lokala behovet. Även den analysen är genomförd vilket innebär att ca 100 tillsyner tillkommer årligen (50 av dessa anses vara händelsebaserade). SÄRF har tidigare haft personell förmåga att genomföra ca 150 tillsyner. Utöver föreskriftskravets ökning omfattas de även av fler komplexare objekt. För att klara de uppsatta målen kan det konstateras att det krävs fler resurser.

Gällande prioritering av vissa objekt (främst vårdanläggningar) förs en dialog med medlemskommunerna och i första hand prioriteras alltid i brandskydd.

Arbetet fortsätter med att tillsammans med medlemskommunerna vara en del i samhällsplaneringen samt deltar tillsammans med andra kommunala myndigheter vid tillsyner.

Risk nr 7.5 och 8.1 i riskanalys 2022: Negativ samhällsekonomi påverkar möjligheten att utföra uppdraget samt resursbrist budgetmedel

Risk:

SÄRF:s medlemsbidrag tillhör i storlek den lägre av landets Räddningstjänster och har under ett antal år drivit verksamhet med underfinansierade budgetar. Med det följer en hög sårbarhet om samhällsekonomi sviktar med besparingar som följd. Risken för neddragningar innebär att de lagställda kraven inte kan upprätthållas inom medlemskommunerna så som lagstiftningen avser, vilket i sin tur grundar sig på systematiska risk- och sårbarhetsbedömningar. Eftergifter i bemanning, färre lokaler och ålderstigen fordonspark med en fortsatt underfinansierad budget kommer främst att drabba förmågan som påverkar förbundets kapacitet ställt mot de risker, kompetens- och resursbehov som finns eller kommer att krävas.

Fordonsparken är ålderstigen på flera håll vilket kan innebära att både anskaffandet av ersättningsfordon som nödvändiga fordons- och redskapsanpassningar för ändamålet blir fortsatt eftersatt.

SÄRF:s ekonomiska förutsättningar har inte följt jämförbar ekonomisk utveckling i motsvarande kommunal verksamhet i medlemskommunerna vilka har haft en kostnadsutveckling på 40% under tio år. Förbundet har iakttagit att utifrån den ekonomiska situationen bör det eftersträvas korrigeringar för att säkerställa räddningstjänstens samhällsviktiga verksamhet då medlemsbidraget har under samma tid ökat med 33%.

Förbundet har genom effektivisering pressat kostnadsutvecklingen med 3 Mnkr under fem år men samtidigt drabbats av de ökande kostnader som drivs av den pågående omvandlingen från analog till digital teknik samt utveckling av IT som sker inom Räddningstjänsten i dag. Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) utvecklar och förstärker Radiokommunikation för Effektiv Ledning (Rakel) och uppmanar samtidigt landets räddningstjänster att stärka cybersäkerheten. SOS-tjänster är starkt kostnadsdrivande som baseras på antalet invånare som i sin tur ökar risker för olyckor.

Befolkningen i SÄRF:s område har ökat med 8% de sista 10 åren och SCB beräknar fortsatt ökning med 0,4% per år. Risk för olyckor har ett direkt samband med befolkningsstorlek och antal händelser har ökat med 35% sedan 2010 även om ökningen för närvarande har bromsats på grund av pågående pandemi.

Modellen med att medlemsbidraget varje år beräknas med ökning enligt PKV bör kompletteras med kompensation för befolkningsförändring.

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds (SÄRF) ekonomiska förutsättningar har inte följt jämförbar ekonomisk utveckling i motsvarande kommunal verksamhet i medlemskommunerna. Den ekonomiska situationen bör eftersträva korrigeringar utöver nuvarande budgetnivå för att säkerställa förbundets samhällsviktiga verksamhet. Medlemsrådet informerades om

framtida behov av budgettillskott 2021-04-09 och frågeställningen om utökad budgettram diskuterades även 2021-11-12 samt vilka förändringar i verksamheten som krävs för att nå en budget i balans utan att extra medel tillförs. Begäran om utökade budgetmedel ställt till förbundets medlemskommuner.

Åtgärd:

Frågan om utökade budgetmedel fördes fram till SÄRFs medlemsråd under 2020 och 2021 med anledning av att den ekonomiska uppräkningsen inte hade följt utvecklingen som inom annan kommunal förvaltning. De ledde således till att en skrivelse ”Begäran om ökning av budgetmedel” skickades till medlemskommunerna 2022-02-08 efter direktionens beslut. Därefter genomförde och redovisade SÄRF ytterligare analys och konsekvenser till medlemskommunernas ekonomichefsgrupp.

Vid Medlemsrådet 2022-04-08 redogjorde en talesperson för ekonomichefsgruppen deras gemensamma förslag hur SÄRFs begäran skulle hanteras. Förslag inför Budget 2023 omfattades av extra nivåhöjning med 5% (förutom ordinarie höjning 2,9% enligt PKV per februari 2022). Budget 2024 och framåt omfattades av att medlemsbidraget skulle höjas med PKV samt kompensation för befolkningsökning. Underskott 2021 och beräknat underskott 2022 omfattades inte av någon kompensation.

Risk nr 8.5 i riskanalys 2022, Räddningstjänstförmåga

Risk:

Olyckor är ett samhällsproblem som medför mänskligt lidande, miljöpåverkan och stora samhällsekonomiska förluster. Varje år omkommer 3 000 personer i olyckor, varav 100 personer i bränder. Samhällskostnaderna för olyckor uppgår till cirka 60 miljarder kronor årligen. Av detta utgör kostnader för bränder ungefär 6 miljarder kronor. SOU 2018:54 En effektivare kommunal räddningstjänst syftar bland annat till att svensk räddningstjänst ska bli bättre på att hantera stora komplexa händelser. Utredningen fokuserar på att ledning av kommunal räddningstjänst breddas för att hantera stora händelser som skogsbränder, komplexa byggnadsbränder och höga flöden, vilka även kräver stora personella resurser för att åstadkomma tillräcklig åtgärdsproduktion. Snabba och effektiva räddningsinsatser innebär att de stora olyckorna kan begränsas i tidigare skeden vilket får stora genomslag i samhällsökonomi och mänskligt lidande. De flesta olyckor inleds enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). En eskalering av en olycka kan leda till att kriterierna i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) uppfylls. Viktigt att notera är att lagstiftningarna gäller parallellt med olika ansvarsområden.

Kravet från lagstiftningen är att räddningstjänsten ska vara ändamålsenligt ordnad utifrån rådande riskbild. Konkret innebär konsekvenserna att flertal stationer behöver läggas ner och/eller minska sin förmåga. Minskningen i

förmåga kan vara både personell och materiell. Nedläggningar måste grundligt motiveras gentemot lagstiftning då tillsynsmyndighet kan ha synpunkter med föreläggande.

De larm som sker idag kommer att fortsätta att ske vilket innebär att vid nedläggning av en brandstation kommer en annan styrka behöva åka längre sträckor för att genomföra räddningsinsatsen. Utöver de konsekvenserna den förlängda tiden har för de drabbade innebär det att räddningstjänstpersonal som idag genomför många räddningsinsatser får än högre belastning. Av olika anledningar finns det idag problematik kring rekrytering av räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB). Högre belastning på individ och huvudarbetsgivare riskerar att göra denna problematik större. Om SÄRF inte klarar att rekrytera RiB-personal kommer denna behöva ersättas med heltidspersonal vilket medför än större kostnader med förändrade insatstider. Att agera tillsammans i ett räddningstjänstförbund innebär kontinuerliga strukturrationaliseringar i att kvalitetssäkra övningar, utbildningar, materiella resurser, fordon, förbyggande insatser och myndighetsutövningar. Lagstiftningens utökade krav omfattas inte av besparingar utan på utveckling och effektivisering av räddningstjänst. Förändringar rörande ledning av kommunal räddningstjänst har fått ett statligt bidrag i avsikt att stödja övergångsarbetet. Begäran om utökad budget omfattar befintlig organisation samtidigt som nödvändiga kostnadseffektiviseringar fortsätter utan att ge avkall på en ändamålsenligt ordnad räddningstjänst utifrån rådande riskbilder.

Åtgärd:

Systematiska åtgärder genomförs för att upprätthålla och utveckla anpassad räddningstjänstförmåga. Operativa samordnare har det beredande ansvaret för att kartlägga och utveckla förmågan. Inriktning och prioritering sker tillsammans med Räddningschef.

I samband med införandet av ett gemensamt format av räddningstjänsternas Handlingsprogram (MSB), uppdaterades riskanalysen som underlag och stöd till SÄRFs Handlingsprogram inför 2023. Både Handlingsprogram och riskanalys ligger till grund i bedömningen av den operativa förmågan för likvärdigt skydd (LSO). Analyser innebär bra förutsättningar i att utveckla arbetet kring behovet av förändringar i den totala förmågan som bygger på att delarna som tillsammans synkroniseras med risker och behov. Det finns svårigheter att systematiskt följa upp förmåga, särskilt när det rör Räddningstjänstpersonal i Beredskap (RiB). För heltidsanställd operativ personal är det enklare att följa upp övning för övning och därmed förmågan. Metodutveckling ingår som en del av arbetet med anledning av nya risker, förbättrad utrustning, osv. En oro finns kring ekonomi när det gäller att kunna vidmakthålla och utveckla den förmågan som krävs. Det gäller utifrån både personella som materiella resurser. Rekrytering av personal är ständigt en utmaning men inte överallt samt att levnadstiderna för fordon, etc. har kortats väsentligt med förändrad teknik. Denna utveckling går i konflikt mot de besked som kommer från regeringen gällande kapitel 8 Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB), LSO.